

Klimat- och näringslivsdepartementet  
Kn.remissvar@regeringskansliet.se  
Dnr KN2025/01042

## En skärpt miljöstraffrätt och ett effektivt sanktionssystem (SOU 2025:14)

### Inledning

Östersunds tingsrätt, i vilken Mark- och miljödomstolen ingår, har tagit del av utredningens förslag och övervägt dessa främst med utgångspunkt i de intressen som domstolen har att beakta.

Tingsrätten instämmer i utgångspunkten att det behövs ett effektivt sanktionssystem som bemöter miljöbrottslighet och att det är angeläget med en skärpt miljöstraffrätt. Tingsrätten vill dock särskilt framhålla att det i den fortsatta beredningen av ärendet är nödvändigt att beakta förslag som kommit från andra utredningar som kopplar till området, exempelvis miljöprocessutredningen – en samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprocess SOU 2024:98, för att säkerställa att systemet blir ändamålsenligt.

Vad gäller nu aktuell utredning tillstyrker tingsrätten i huvudsak dess förslag men vill särskilt kommentera följande.

### Förslaget till miljöstrafflag

I förslaget till miljöstrafflag finns i flera bestämmelser föreskrivet att straff inte ska dömas ut om en behörig myndighet har tillåtit förfarandet, se bl.a. 2 och 9 §§. I 4 § är bestämmelsen också utformad så att straffansvar inte ska föreligga om en myndighet har tillåtit förfarandet. I författningskommentaren till nämnda bestämmelser anges att undantaget givetvis inte gäller om anmälan har gjorts eller tillståndet erhållits med stöd av falska uppgifter eller genom undanhållande av uppgifter som är relevanta för myndighetens bedömning. Med beaktande av legalitetskravet kan det ifrågasättas om avgränsningen av det straffbara området bör ske genom uttalanden i förarbetena på detta sätt. Det kan finnas anledning att i den fortsatta beredningen av ärendet överväga om inte undantaget i stället bör framgå av lagtexten.

Vad gäller de föreslagna 4 och 5 §§, ansvar för *avfallsbrott* respektive *miljöfarlig kemikaliehantering*, noterar tingsrätten att straffskalan löper från 14 dagar upp till tre års fängelse. I dessa paragrafers andra stycke finns vidare bestämmelser innebärande att ansvar inte ska dömas för ringa brott. Konstruktionen skulle kunna ifrågasättas. Det kan enligt tingsrättens mening finnas gärningar som även om de inte ska vara straffria i det enskilda fallet bör ha ett lägre straffvärde än 14 dagars fängelse.

### Förslaget till sanktionsväxling

Tingsrätten tillstyrker den föreslagna sanktionsväxlingen men vill samtidigt fästa uppmärksamhet på behovet av samordning för att fastställande av miljöskaktionsavgift inte ska riskera att diskvalificera åtal eller motsvarande undvikande av miljöskaktionsavgift vid nedlagd förundersökning. Miljöskaktionsavgifter är en förhållandevis lindrig konsekvens i jämförelse med straffrättsliga påföljder och risk finns att bristande samordning medför att incitamenten att undvika miljöskador försvagas.

### Förslaget till utökad vandelsprövning för miljöfarlig verksamhet

I förslaget till utökad vandelsprövning för miljöfarlig verksamhet kan enligt punkten 5 återupprepad brottslighet medföra att en sökande bedöms vara olämplig för att bedriva miljöfarlig verksamhet. Tingsrätten konstaterar att det inte förefaller spela roll om en verksamhetsutövare upprepade gånger har blivit föremål för miljöskaktionsavgifter men vill framhålla att även detta kan tyda på att en sökande är olämplig att bedriva miljöfarlig verksamhet.

Enligt föreslagna 22 kap. 13 b § miljöbalken ska mark- och miljödomstolen ha möjlighet att inhämta yttrande från Polismyndigheten. Det framgår dock inte vilka uppgifter Polismyndigheten har tillgång till – utöver det som framgår av prövningen i övrigt – som gör myndigheten lämplig att yttra sig om en sökande är lämplig att driva en viss miljöfarlig verksamhet.

Eftersom det inte är ovanligt med övertagande av verksamheter innebär förslaget i 24 kap. 3 § punkten 10 om ny vandelsprövning i kombination med förslaget att underlåtenhet att underrätta tillsynsmyndigheten om nya personer med betydande inflytande över en juridisk person ska leda till miljöskaktionsavgift ge större möjligheter att undvika potentiellt brottsliga aktörer. Tingsrätten vill dock fästa uppmärksamhet på att tillsynsmyndigheter har skilda förutsättningar vad gäller organisation, resurser etc. i relation till de aktörer som ska granskas samt att detta kan innebära att uppgiften blir svårhanterlig. Förutsättningarna för tillsyn och tillsynsvägledning kan behöva utredas vidare för att föreslagna förändringar ska få avsedd effekt.

## Övriga synpunkter

Utredningen har nämnt den omständigheten att domares erfarenhet av att handlägga mål om miljöbrott är tämligen begränsad, bland annat på grund av att antalet sådana mål är förhållandevis litet. I sammanhanget vill tingsrätten därför peka på möjligheten att framdeles, genom särskilda forumregler, samla dessa mål till de tingsrätter som också inrymmer mark- och miljödomstolar, där särskild sakkunskap inom miljöområdet redan finns.

---

Beslutande i detta remissvar är lagmannen Anders Erlman, rådmannen Anders Lundmark och tekniska rådet Lena af Geijerstam Unger. Tingsnotarien Ronja Österud har varit föredragande.

Kopia till:  
susanne.classon@regeringskansliet.se  
kn.rs@regeringskansliet.se